

Handläggare
Leila Massih
Telefon: 08-508 09 306

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2016-10-27

Förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2017-2020

Remiss från Stockholm Vatten AB (dnr 15NM4)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Britt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Stockholm Vatten har begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd angående *Förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2017-2020*.

Förvaltningen bedömer att de mål och delmål som presenteras är förenliga med kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett klimatsmart Stockholm* samt övriga miljömål som finns i stadens styrdokument. Flera av delmålen behöver förvaltningen arbeta med, vilket också redan sker idag till exempel genom förbättrad hantering av matavfall, kemikaliesmart förskola och insatser för minskad nedskräpning. Förvaltningen anser att utbildningsinsatser behöver göras för stadens anställda så att förvaltningarna får stöd i att arbeta med avfallsfrågan inom sina verksamheter.

Förvaltningen anser att det är viktigt att platserna för avfallssortering samt de mobila miljöstationerna möter stockholmarnas behov när staden utvecklas samt att informationen om dessa verkligen går ut till hushållen. När platser för avfallshantering planeras är det angeläget att tillgängligheten till platserna beaktas så att de fungerar för till exempel personer med funktionsnedsättning.

Bakgrund

Stockholm Vatten har tagit fram ett förslag till avfallsplan för Stockholm 2017-2020. Avfallsplanen är ett av stadens lagstadgade styrdokument och beskriver nuläge, mål och åtgärdsförslag för avfallshanteringen. Remissförslaget har formats med utgångspunkt i lagstiftning, nationella och regionala miljömål, stadens miljöprogram samt stadens vision *Ett Stockholm för alla*. I dialog med olika förvaltningar och bolag samt andra aktörer under våren 2016 har det kommit fram idéer och synpunkter som också bidragit till förslaget. Förslaget är i stort en revidering av gällande avfallsplan.

Stockholm Vatten har nu begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd angående *Förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2017-2020*. Yttrandet ska vara Stockholm Vatten tillhanda senast den 31 oktober 2016. Det slutgiltiga förslaget arbetas fram efter remisstidens slut och läggs fram vid avfallsnämnden den 8 december 2016 för att sedan kunna tas av kommunfullmäktige.

Ärendet

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planering av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska hantera sitt avfall.

Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål. Under varje mål ges en vision för hur det ska se ut år 2040. Visionsmålen syftar till att nå stadens långsiktiga mål i Vision 2040 om ett Stockholm för alla. De fyra huvudmålen har sedan brutits ned till mer detaljerade delmål för perioden 2017-2020. Till delmålen är åtgärder kopplade, vilka bidrar till att målen kan uppnås. Målen har koppling till Stockholm stads miljöprogram 2016-2019.

Uppföljning och avstämning

För att bedöma hur väl planens mål kommer att uppfyllas behövs kontinuerliga uppföljningar. Under varje delmål finns kort beskrivet vem som ansvarar för uppföljningen och vilka nyckeltal som ska följas upp. Flera delmål är inte siffrsatta. Det kan bero på att staden saknar möjlighet att styra över utfallet eller för att en beskrivning och ett resonemang, för huruvida målet uppnås eller inte, ger en bättre bild. Några av delmålen följs upp i stadens uppföljningsverktyg ILS och kommer också att synas i Miljöbarometern på stadens hemsida. Stockholm Vatten har det

övergripande ansvaret för uppföljningen av avfallsplanen. Men där andra förvaltningar och bolag har rådigheten är det viktigt att delmålen arbetas in i respektive verksamhetsplan och följs upp i verksamhetsberättelser.

Avfallsplanens mål, visioner och delmål

Nedan presenteras avfallsplanens mål och visioner för år 2040 samt delmål för perioden 2017-2020. Ansvariga aktörer under varje delmål samt uppföljning och nyckletal finns beskrivet i remitterad avfallsplan.

Mål 1- Avfall från boende och verksamma i staden minskar och det som ändå uppkommer tas om hand resurseffektivt.

Vision för år 2040:

En medveten produktion och konsumtion gör att mindre mängder avfall uppkommer och trenden med ökande avfallsmängder är och förblir bruten. Allt avfall tas omhand på det mest resurseffektiva sättet.

Delmål:

- 1.1 Stadens invånare och verksamhetsutövare känner till hur de kan minska sin avfallsmängd.
- 1.2 Avfall förebyggs och en större andel produkter och material återanvänds.
- 1.3 Mer material sorteras ut för återvinning.
- 1.4 Förebyggande, återanvändning och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall ökar.
- 1.5 Mängden textil i hushållsavfallet minskar.
- 1.6 Minst 70 procent av matavfallet samlas in för rötning med biogasutvinning och näringsåterförsel.
- 1.7 Minst 40 procent av fosfor i avlopp tas till vara och återförs som växtnäring till åkermark.
- 1.8 Nedskräpningen i stadsmiljön minskar.
- 1.9 Uppkomsten av marint skräp minskar.

Mål 2 - Avfall som kan vara skadligt för människa eller miljö förebyggs och hanteras säkert

Vision för år 2040:

Allt avfall som innehåller ämnen som är skadliga för människa eller miljö hanteras i separata strömmar och inget hamnar i soppåsen eller i avloppet. Produkter har ett minimum av skadliga ämnen och är designade för att underlätta för separat hantering av dessa ämnen den dag produkten blir avfall. Kunskapen hos privatpersoner och

verksamheter är hög och alla tar ansvar för att hantera det farliga och skadliga avfallet korrekt. Systemen för insamling och mottagning för denna typ av avfall är väl utbyggda.

Delmål:

2.1 Alla i staden vet vad som är farligt avfall och var det ska lämnas.

2.2 Andelen farligt avfall och elavfall i soppåsen är mindre än 0,3 procent med nedåtgående trend.

2.3 Farligt avfall i bygg- och rivningsavfall hanteras på rätt sätt.

Mål 3 - Avfallshanteringen anpassas till människan

Vision för år 2040:

Staden har enkla och lättillgängliga system för avfallshanteringen, som uppmuntrar till återanvändning och återvinning. Boende, verksamma och de som hanterar avfallet har kunskap om betydelsen av en korrekt hantering och känner ett ansvar för sin del i kedjan. All hämtning och hantering sker under goda arbetsmiljöförhållanden och på ett säkert sätt. Avfallshanteringen är integrerad med övriga intressen i stadsmiljön.

Delmål:

3.1 Information och återkoppling är centrala för en väl fungerande avfallshantering.

3.2 Systemen för avfallshantering är enkla, har god tillgänglighet och är trygga att använda.

3.3 Systemen för avfallshantering erbjuder en god arbetsmiljö.

3.4 Avfall till återbruk och materialåtervinning ska kunna lämnas till insamling utan bil.

Mål 4 - Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

Vision för år 2040:

Planering för hanteringen av avfall finns med i ett tidigt skede på alla nivåer; regionalt, stadsövergripande, lokalt samt vid om- och nybyggnation av enskilda fastigheter. Alla som är involverade i planeringsprocesserna har god kännedom om avfallsfrågor och ser avfallshantering som en naturlig del av infrastrukturen. Stor hänsyn tas till hur vi människor ska ha god tillgänglighet till systemen samtidigt som de anpassas till stadsmiljön i en tät stad.

Delmål:

- 4.1 Vid ny- och ombyggnationer beaktas avfallsfrågorna redan vid den inledande planeringen.
- 4.2 Vid förtätning övervägs helhetslösningar för avfallshanteringen som täcker in både ny och befintlig bebyggelse.
- 4.3 Mark i staden ska kunna användas för avfallsrelaterad verksamhet.
- 4.4 Hänsyn tas till den omgivande miljön vid insamling och hämtning av avfall.
- 4.5 Nya tekniklösningar prövas och ut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden i samråd med avdelningarna för förskola och parklek, äldreomsorg samt socialtjänsten.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen bedömer att de mål och delmål som presenteras är förenliga med kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett klimatsmart Stockholm* samt övriga miljömål som finns i stadens styrdokument. Samverkan inom staden samt mellan berörda myndigheter och kommuner, är enligt förvaltningen viktig för att på ett effektivt sätt kunna uppnå miljömålen. Övergripande i planen anser förvaltningen att beskrivningarna av berörda aktörer i vissa fall bör förtydligas, till exempel behöver aktören stadsdelar benämnas stadsdelsförvaltningar alternativt stadsdelsnämnder.

Mål 1 - Avfall från boende och verksamma i staden minskar och det som ändå uppkommer tas om hand resurseffektivt berör förvaltningen och flera delmål behöver förvaltningen arbeta med, vilket också redan sker idag.

En del av mål 1 handlar om att informera invånare och verksamma inom staden om till exempel hur man kan minska avfallsmängden. Stockholm Vattens information till skolelever lyfts som en särskild insats och förvaltningen anser att utbildningsinsatser även behöver göras för stadens anställda så att förvaltningarna får stöd i att arbeta med frågan inom sina verksamheter.

Enligt delmål 1.2 i avfallsplanen har staden ett ansvar att gå före och visa vägen för att avfallen minskar och återanvändningen ökar. Enligt förvaltningen är barnen viktiga att ha med i ett förändringsarbete kring hållbara vanor. På någon av förskolorna i Norra Djurgårdsstaden avser förvaltningen att försöka samverka med hemmen och föräldrarna angående frågan om återanvändning. Förvaltningen planerar att där prova ett så kallat "TAGE-skåp", som

är ett återanvändningsskåp där familjer kan byta barnkläder med varandra.

Delmålet om att öka utsortering av matavfall berör förvaltningens verksamheter och i vissa förskolor till exempel skulle ombyggnationer krävas för att möjliggöra avhämtning av matavfall. Förvaltningen anser att det i planeringen av nya verksamhetslokaler behöver ges förutsättningar för hantering av avfall till exempel genom matavfallsskåp, avfallskvarn och miljörum. Enligt remissen avser Stockholm Vatten att utbilda stadens storkök och skolkök om vikten av att undvika matsvinn och hur man tar hand om det på bästa sätt. Förvaltningen vill poängtera att denna åtgärd även bör riktas till förskoleköken samt övriga kök inom stadsdelsnämndens verksamheter, till exempel äldreomsorgen.

Delmål 1.8 handlar om att nedskräpningen i stadsmiljön ska minska. I remissen beskrivs detaljerat vad trafikkontoret kommer att göra för att arbeta med frågan medan stadsdelsförvaltningarnas insatser beskrivs mycket kortfattat. Enligt förvaltningen är det flera av trafikkontorets åtgärds punkter som även stadsdelsförvaltningarna arbetar med, till exempel källsortering i parker, användning av klimatsmarta alternativ i avfallshanteringen och kommunikation kring arbetet med att hålla rent samt motverka nedskräpning. Parkmiljöavdelningen norra innerstaden vann Stockholms stads pingvinpris och utsågs till månadens klimatsmarta exempel i maj 2016 för sitt initiativ att införa solenergidrivna papperskorgar i parkerna. För att minska nedskräpningen och öka det gemensamma ansvaret för våra parker och grönområden, har förvaltningen genomfört kampanjer mot nedskräpning. För att få ett underlag till vilka åtgärder som krävs för att förbättra renhållningen ser förvaltningen ett behov att bättre kartlägga och mäta hur nedskräpningen i parkerna förändras över tid.

Förskoleverksamheten arbetar också förbyggande mot nedskräpning utifrån läroplanens mål om varsamt och ekologiskt förhållningssätt till naturen. Till exempel deltar förskolorna i skrapplockardagarna för att skapa beteenden i önskad riktning. En del förskolor inom Östermalms stadsdelsområde arbetar enligt modellen Grön Flagg, som administreras av Håll Sverige Rent, vilket innebär att de arbetar väldigt medvetet kring nedskräpningsfrågor och andra frågor som rör hållbar utveckling.

Under delmålet om nedskräpningen i stadsmiljön anser förvaltningen att antingen behöver beskrivningen av

stadsdelsförvaltningarnas arbete utvecklas eller så ska insatserna för trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna slås ihop.

Mål 2 - Avfall som kan vara skadligt för människa eller miljö förebyggs och hanteras säkert berör förvaltningen som arbetar utifrån stadsdelsnämndens mål om att verksamheter är giftfria. Förskolorna arbetar i linje med Stockholms stads kemikaliplan 2014-2019 och uppdraget om en kemikaliesmart förskola. Inom parkverksamheten pågår ett arbete med att, med stöd från Kemikaliecentrum¹, identifiera vilka insatser som är angelägna att genomföra för att göra lekplatserna så miljövänliga som möjligt. Det kan handla om att ta bort material som kan vara skadliga för människa och miljö, till exempel gamla däckgungor, samt att välja miljömärkta material till lekplatsutrustningen. Förvaltningen anser att avfallsplanen eventuellt bör ange ett delmål om denna typ av förebyggande arbete.

Mål 3 - Avfallshanteringen anpassas till människan är enligt förvaltningen angeläget för att öka incitamenten för stockholmarna att återvinna samt för att minska problemet med överfulla stationer. Enligt förvaltningen bör avfallssorteringen förbättras genom att lokala insamlings- och sorteringsstationer byggs ut, speciellt system för insamling av organiskt avfall. I detta arbete är det angeläget att insamlingssystemen anpassas till stadsmiljön och platsers natur- och kulturvärden, vilket också lyfts under avfallsplanens fjärde mål.

I linje med stadens framkomlighetsstrategi och miljöprogram anser förvaltningen att det är viktigt att service, såsom avfallshantering, utvecklas i takt med att Stockholms stad arbetar för minskat bilberoende. Förvaltningen anser att det är viktigt att platserna för avfallssortering och mobila miljöstationer möter stockholmarnas behov när staden utvecklas samt att informationen om dessa verkligen går ut till hushållen.

När platser för avfallssortering och mobila miljöstationerna planeras är det angeläget att tillgängligheten till platserna beaktas så att de fungerar för till exempel personer med funktionsnedsättning. En betydelsefull service för de som har färdtjänst är möjligheten att få hjälp med att bli av med elektroniskt avfall och förvaltningen värnar om att denna tjänst finns kvar även i framtiden.

¹ Stockholms stad har inrättat ett resurscentrum med specialkompetens inom kemi. Kemikaliecentrum har funnits sedan 2014 och ska hjälpa stadens invånare och verksamheter att tillsammans nå visionen om ett giftfritt Stockholm.

Mål 4 - Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering är en viktig förutsättning när Stockholm växer och förvaltningen vill framföra att det är angeläget att stadsdelsförvaltningarnas behov tas om hand vid planering av nya områden. Dels behöver förvaltningen etableringsplats för parkentreprenörerna men även källsortering och framtida omhändertagande av parkkompost kräver plats i stadsutvecklingen. I stadsutvecklingen förespråkar förvaltningen en ökad s.k. områdesplanering, vilket bland annat skapar möjlighet för ökad samverkan kring avfallsfrågor.

Bilaga

Avfallsplanen och dess bilagor finns på
www.stockholmvatten.se/avfallsplan